

СТАНОВИЩЕ

От

Проф. д-р ЕМИЛИЯ АНГЕЛОВА – ПЕТКОВА

За

Докторска дисертация на тема ТЕРАПЕВТИЧНИЯТ
ЕФЕКТ НА ТЕАТРАЛНОТО ИЗКУСТВО ЗА
ПРЕОДОЛЯВАНЕ ВАРИАНТНОСТТА НА СОЦИО –
ПОВЕДЕНЧЕСКАТА КУЛТУРА ПРИ ДЕЦА БИЛИНГВИ

Автор: ИВА ПАНЕВА

Докторант към катедра „Актьорство, сценография и
режисура за куклен театър“ при НАТФИЗ „Кр. Сарафов“

20 и 21 век са белязани с лавинообразното разрастване на глобализацията. Границите почти на всякъде паднаха. Свидетели сме на непрекъснато движение и обмен на идеи, културни влияния, морални и етични норми, нараства масовата миграция и т.н.

Всички тези динамични процеси, обаче, създават и много проблеми от психологическо и морално – естетическо естество, което се отразява преди всичко върху децата, растящи много често в чужди за родителите им култури, а ги възприемат като свои. Обикновено, те израстват, говорейки два, а понякога и повече езици, лутащи се в различна от семейството им среда. Те са подложени на множество стресови фактори, а това често се отразява отрицателно върху психическата им устойчивост.

Естествено, този сериозен проблем насочва много учени и специалисти в търсене на възможности за преодоляване на подобни явления.

Това е и темата, която занимава и на която е посветила цялата си творческа енергия, практически опит и научни познания докторантката ИВА ПАНЕВА. Научният труд, който тя предоставя за разглеждане за присъждане на образователна и научна степен „ДОКТОР“ е плод на нейните изследвания и творчески опит в една сфера, която е все още в процес на проучване, търсеца своите научни обяснения. Това е и ШАНСЪТ на Ива Панева да навлезе сериозно в темата, която е изключително актуална днес и занимава учени, педагози, социолози...тема, свързана с деца, които живеят в среда и социално обкръжение, налагащо ползване на два или повече езика, от което произтичат множество проблеми в лингвистичен,

психологически и социален план. Това са така наречените „ДЕЦА БИЛИНГВИ“. С нарастващата глобализация тези проблеми се задълбочават и създават редица неудобства. , Именно това мотивира Ива Панева в усилията ѝ да изгради система и метод за преодоляване на възникващите трудности.

И това е и същността на представения за обсъждане докторски труд на тема: „ ТЕРАПЕВТИЧНИЯТ ЕФЕКТ НА ТЕАТРАЛНОТО ИЗКУСТВО ЗА ПРЕОДОЛЯВАНЕ ВАРИАНТНОСТТА НА СОЦИО – ПОВЕДЕНЧЕСКАТА КУЛТУРА ПРИ ДЕЦА БИЛИНГВИ“.

Едно изключително ценно изследване, което заслужава адмирации, тъй като разглежда „досоциалните взаимоотношения, идентичност и своеобразие на децата билингви“. Още повече, че докторантката добавя и ролята на АРТ ТЕРАПИЯТА за преодоляване на проблемите около този феномен, което е определен принос!

Панева фокусира изследванията си върху билингвистичната същност и специфика на деца билингвисти във възрастта от 6 до 12 години. Тя намира един много атрактивен и в същото време резултатен подход, наречен от нея: „Театрално – терапевтичен метод за деца билингви“.

Акцент в дисертацията, което според мен е и съществен принос, е това че Панева предлага МЕТОД за отстраняване на емоционалния, лингвистичен социо – дискомфорт у подобни деца, чрез тъй наречената „ДРАМА – ТЕРАПИЯ“. Подобни терапевтични практики

стават все по-популярни, но в случая авторката доказва, че този метод е изключително подходящ при деца БИЛИНГВИ, тъй като успешно развива социо-комуникативните им умения.

Дисертацията на Ива Панева има и практическо значение тъй като авторката предлага СИСТЕМА ОТ ТЕХНИКИ, заимствани от театъра, които успешно са проверени в практиката и са доказали положителният ефект при отстраняване на проблеми, свързани с адаптацията и комуникацията на деца, растящи в различна културна среда.

Тази система ПОТВЪРЖДАВА ползата и значимостта на терапевтичният театър като аспект на театралното изкуство.

Прави впечатление, че авторката се опира на методологията и практиките в областта на терапевтичния театър, но чрез нейното изследване тя отива още по-далече – тя надгражда съществуващите техники и практики, като създава свой оригинален метод – ТТМ (театрален терапевтичен метод), в който разчита на триединството между подходите, свързани с провеждане на ИНДИВИДУАЛНИ, ГРУПОВИ И ПУБЛИЧНИ занимания с деца билингви. Авторката умело използва подходящи за случая литературни източници, върху които създава представление с участниците в терапията.

Тя посочва като пример спектакъла „МАЛКИЯТ – АЗ-СЪМ АЗ“, адаптация по приказка на австрийската писателка Мира Лобе.

Голяма роля в изследването играят и ВЪПРОСНИЦИТЕ, които Панева създава и разпространява в он-лайн пространството с цел „изследване на различни и социални възрастови групи, чрез което цели „да идентифицира мнението на деца, юноши и родители относно взаимовръзката между език – поведение, идентичност – среда и идентичност – семейство“.

Това ѝ помага да изгради модел на театрални техники и подходи, които подсилват терапевтичния ефект в преодоляването на социо-поведенческите и емоционални проблеми. Което е и същността на докторската дисертация на ИВА ПАНЕВА.

Авторката много успешно се е справила със своите научно-практически търсения, което е и съществения принос в една малко използвана област на театъра – неговите терапевтични възможности!

Дисертацията предлага още МЕТОДИКА ЗА ОБУЧЕНИЕ на специалисти/учители, театрали, психолози.../ за провеждане на сеанси в различни възрастови групи, които имат подобни проблеми.

Тя представлява Широка панорама на явлението „БИЛИНГВИЗЪМ“ и проблемите, които възникват и възпрепятстват психическата, социална, езикова адаптация на билингвите. Същественото в случая е, че авторката не само констатира това явление, но предлага метод за неговото преодоляване и то, чрез средствата на изкуството – по-конкретно ТЕАТЪРА!

Позволих си да отделя значително място в моето становище на явлението – деца билингви, като с това

искам да подчертая значителният принос и ползата от изследването на докторантката ИВА ПАНЕВА!

Най-ценното в случая са изключително полезните практики, които тя предлага за преодоляването на поведенческите и емоционални проблеми при подобни деца! Този труд утвърждава положителния ефект от ТЕРАПЕВТИЧНИЯ АСПЕКТ на театралното изкуство и убеждава в неговата значимост!

Нейната методика е неоценим помощник за учители, психолози, родители...в работата с деца и индивиди с проблеми, произтичащи от явлението БИЛИНГВИЗЪМ.

Докторската дисертация на ИВА ПАНЕВА е едно сериозно явление, което трябва да се подкрепи като се оцени високо!

Убедена съм в неговата приложимост и полза, и затова гласувам „ДА“.

С уважение:

Проф. д-р Емилия Ангелова - Петкова